

Çeviri Yazılar / Reader Letters

Bilgiye Erişim ve Kalkınma Konulu Lyon Deklarasyonu*

The Lyon Declaration on Access to Information and Development

Çev.: Kütüphan-e Türkiye Proje Ofisi**

Ağustos 2014 tarihli Lyon Deklarasyonu İngilizce dilinde yazılmıştır. İngilizce metindeki yazım dili esas alınmalıdır.

Birleşmiş Milletler, Binyıl Kalkınma Hedefleri'ni (BKH) takip edecek yeni bir kalkınma gündemi oluşturmak için müzakerelerde bulunmaktadır. Bu gündemin, tüm ülkelere, insanların hayat kalitelerini iyileştirme yaklaşımları ve 2016-2030 döneminde ulaşılması planlanacak yeni hedeflerin taslağının oluşturması konularında kılavuzluk etmesi öngörülmektedir.

İşbu Deklarasyon'u imzalayan taraflar olarak inanıyoruz ki, bilgi ve iletişim teknolojilerinin (BİT) ulaşılabilirliği sayesinde toplumun her kesiminin enformasyon ve bilgiye erişimindeki artış, sürdürülebilir kalkınmayı desteklemektedir ve insanların hayat kalitesini iyileştirmektedir.

Bu sebeple, Birleşmiş Milletler'in Üye Ülkelerine, 2015 sonrası kalkınma gündemini kullanarak, tüm bireylerin, sürdürülebilir kalkınma ve demokratik toplum yapısını teşvik etmek için gerekli olan bilgiye erişmesini ve bu bilgiyi anlamasını, kullanmasını ve paylaşmasını sağlayacaklarını belirten uluslararası bir taahhütte bulunmaları için çağrıda bulunuyoruz.

İlkeler

Sürdürülebilir kalkınma, herkes için uzun vadeli sosyo-ekonomik refahı garanti altına almayı hedeflemektedir. Devletlerin, milletvekillerinin, yerel yönetimlerin, yerel toplulukların, sivil toplumun, özel sektörün ve bireylerin bilinçli kararlar almaları, bu hedefe ulaşılması için büyük önem arz etmektedir.

Bu bağlamda, bilgilenme hakkı insan hayatını değiştirecek niteliktedir. Bilgiye erişim, özellikle de yoksulluk içerisinde yaşayan dezavantajlı kesimlerdeki insanları, aşağıda sıralanan konularda güçlendirerek kalkınmayı desteklemektedir:

- Sivil, politik, ekonomik, sosyal ve kültürel hakların kullanımı.
- Ekonomik olarak aktif, üretken ve yenilikçi olma.
- Yeni beceriler kazanma ve kullanma.
- Kültürel kimliği ve ifadeyi zenginleştirme.

* Bildirinin orijinali <http://www.lyondeclaration.org/> sayfasındadır.

** <http://www.kutuphaneturkiye.org.tr> ; e-posta: info@kutuphaneturkiye.org.tr

- Karar verme sürecinde yer alma ve aktif bir sivil topluma katılma.
- Kalkınma sürecinde karşılaşılan zorlukların aşılması için toplum temelli çözümler üretebilme.
- Hesap verebilirlik, şeffaflık, iyi yönetim, katılım ve güçlendirme konularını güvence altına alma.
- Sürdürülebilir kalkınmaya yönelik kamu ve özel sektör çalışmalarındaki ilerlemeyi ölçme.

Deklarasyon

Kalkınmayı desteklemede bilgiye erişimin önemli rolünü tespit etmiş olan, 2015 Sonrası Kalkınma Gündemi konulu Yüksek Düzey Panel'in, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın (UNDP) 2015 sonrasına yönelik istişarelerinin ve Açık Çalışma Grubu Faaliyet Raporu'nun bulguları doğrultusunda, işbu Deklarasyon'u imzalayan taraflar olarak, aşağıdaki hususları kabul ettiğimizi beyan ederiz:

1. Fakirliğin bir çok boyutu vardır ve fakirliği ortadan kaldırma sürecindeki ilerleme çeşitli alanlardaki sürdürülebilir kalkınma ile bağlantılıdır.
2. Sürdürülebilir kalkınma, insan haklarını temel alan aşağıdaki çerçeve içerisinde yürütülmelidir:
 - a. Eşitsizlik, kadınlar, yerel halk, azınlıklar, göçmenler, mülteciler, engelli kişiler, yaşlılar, çocuklar ve gençler de dahil olmak üzere, dezavantajlı grupların güçlendirilmesi, eğitimi ve topluma katılımı ile azalır.
 - b. Sosyal, ekonomik ve politik katılımı da içeren bir toplumsal cinsiyet eşitliği, kadınların ve kız çocukların adil eğitim imkanları sağlanarak güçlendirilmesiyle önemli ölçüde sağlanabilir.
 - c. Bireylerin itibarı ve ekonomik bağımsızlığı, herkesin iyi iş imkanlarına sahip olmasını sağlayarak güçlendirilebilir.
 - d. Bireysel özgürlüğün temelinde olan bilgiye erişme hakkı, ifade özgürlüğü, örgütlenme ve toplantı özgürlüğü ve özel hayatın gizliliği teşvik edilmeli, korunmalı ve saygı duyulmalıdır.
 - e. Kamusal katılım, tüm bireylerin hayat kalitelerini iyileştirecek değişiklik yapma sorumluluğunu alabilmelerini sağlar.
3. Evrensel okuryazarlık temelinde, enformasyona ve bilgiye erişimdeki artış, sürdürülebilir kalkınmanın önemli bir ayağıdır. Nitelikli bilgiye ve veriye erişimdeki artış ve bunun gerçekleştirilmesi sürecinde toplumların katılımı, kaynakların daha etkili ve şeffaf dağıtımını sağlayacaktır.
4. Kütüphaneler, arşivler, sivil toplum kuruluşları (STK'lar), toplum liderleri ve medya gibi bilgi araçları, hükümetlere, kurumlara ve bireylere kalkınma için gerekli olan verileri aktarmalarında, düzenlemelerinde, yapılandırmalarında ve anlamalarında yardımcı olacak becerilere ve kaynaklara sahiptir. Bunu aşağıda belirtilen yollarla yapabilirler:
 - a. Yerel toplumlara ve bireylere, kendi kalkınmalarına yön vermede destekleyecek olan temel haklar, toplum hizmetleri, çevre, sağlık, eğitim, iş imkanları ve kamu harcamaları konularında bilgi sağlamak.
 - b. Toplumdaki ilgili ve acil ihtiyaçları ve sorunları belirleyerek bunlara odaklanmak.
 - c. Belli bölgesel, kültürel ve benzer diğer sınırların arkasındaki paydaşları, daha büyük etki yaratmaya yönelik olarak ölçeklendirilebilecek kalkınma çözümlerinin aktarılması ve paylaşılması için birbirleriyle iletişime geçirmek.

- d. Halkın, kültürel mirasa, resmi kayıtlara ve bilgiye, kütüphaneler, arşivler ve diğer toplum mirası kurumları aracılığıyla sürekli erişimini sağlamak ve korumak.
- e. Karar verme süreçlerinde daha geniş toplumsal katılım için, halka açık tartışma platformu ve alanı sağlamak.
- f. Bireylerin kendilerine en faydalı olacak bilgi ve hizmetlere erişmelerini ve bunları anlamalarını sağlayacak eğitim ve becerileri sunmak.

5. Gelişmiş BİT altyapısı, iletişimi genişletmek, hizmetlerin teminini hızlandırmak, özellikle uzak bölgelere önemli bilgi akışını sağlamak için kullanılabilir. Kütüphaneler ve diğer bilgi araçları, BİT'i ulusal politikalar ve bunların yerel uygulamaları arasındaki boşluğu kapatmak için kullanarak, kalkınmanın getirdiği faydaların toplumun her kesimine ulaşmasını sağlayabilir.

6. İşbu Deklarasyon'u imzalayan taraflar olarak, yukarıda belirtilen tüm bu sebeplerden dolayı Birleşmiş Milletler'in Üye Ülkelerini bilgiye erişimin ve bilgiyi etkili kullanma becerilerinin sürdürülebilir kalkınma için gerekliliğini tanımaya ve bu durumun 2015 sonrası gündeminde, aşağıdaki hususlar doğrultusunda kabulünü garanti altına almaya çağırıyoruz.

- a. Özel hayatın mahremiyetine saygı duyarken, aynı zamanda toplumun bilgi ve veriye ulaşma hakkını tanımak.
- b. Yerel yönetimlerin, bilgi araçlarının, BİT ve açık İnternet erişimi gibi altyapıların, uygulamadaki önemli rolünü tanımak.
- c. Bilginin devlet tarafından sürekli olarak fonlanması, bütünlüğünün korunması, sunulması ve kamu tarafından erişilmesine yönelik politikaları, standartları ve yasaları benimsemek.
- d. Bilgiye ve verilere erişime ait etkinin ölçülmesini sağlayacak hedefler ve göstergeler oluşturmak ve her yıl hedeflere yönelik gelişmeleri bir Kalkınma ve Bilgiye Erişim (DA2I) Raporu ile sunmak.